

Роль університетських навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги у підготовці сімейних лікарів на додипломному та післядипломному освітніх етапах

Т.М. Бойчук, Л.П. Сидорчук, І.В. Геруш, С.В. Білецький, О.А. Петринич, С.І. Іващук, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Л.Г. Крикливець, І.Г. Флюндра, М.М. Кучурян
Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

У статті висвітлено результати організації та функціонування навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги Буковинського державного медичного університету та їхню роль у додипломній та післядипломній підготовці сімейних лікарів.

Ключові слова: сімейна медицина, сімейний лікар, навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги.

Проведення реформи системи охорони здоров'я в Україні є величезним викликом і вимагає змін як у її матеріально-технічному стані, так і у кадровому забезпеченні [3]. Завдання, що поставила держава перед лікарем первинної ланки медичної допомоги – сімейним лікарем, надзвичайно актуальні і спрямовані на підвищення рівня медичної допомоги населенню для зниження рівня захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення якості життя [1]. Тому питання подальшого підвищення ефективності підготовки сімейного лікаря на додипломному та післядипломному рівнях залишається пріоритетним в умовах реформування Національної системи охорони здоров'я.

З метою забезпечення безперервної професійної підготовки медичних працівників первинної ланки необхідним є створення обласних тренінгових або навчально-практичних центрів [2]. Рациональним є відкриття наведених центрів на базі зразкових амбулаторій загальної практики–сімейної медицини (АЗПСМ). Завданням таких центрів є сприяння організації проведення короткотривалих тематичних курсів для медичних працівників центру первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) без відриву від виробництва шляхом надання приміщень та матеріально-технічних засобів, необхідних для здійснення навчального процесу навчальним закладом, або організації дистанційних форм навчання. Окрім

Фото. 1. Спільний консультативний огляд професорами, доцентами кафедри сімейної медицини БДМУ та спеціалістів вторинної ланки у НПЦ ПМСД БДМУ в с. Коровія Глибоцького району

Фото. 2. Виїзд професорів, доцентів кафедри сімейної медицини, студентів до НПЦ ПМСД БДМУ в с. Бояни Новоселицького району

того, центри, безумовно, є необхідними і для проведення навчального процесу на додипломному етапі, оскільки більшість випускників вищих навчальних медичних закладів, маючи достатні теоретичні знання та навички, психологічно не готові до роботи сімейним лікарем у сільській місцевості, адже система їхньої професійної підготовки не передбачає детального ознайомлення зі специфікою роботи в АЗПСМ.

З метою удосконалення підготовки студентів, лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика–сімейна медицина», післядипломної перепідготовки і підвищення кваліфікації медичних кадрів сімейної медицини, покращення якості та ефективності надання медичної допомоги жителям сільської місцевості відповідно до ст. 30 та ст. 63 Закону України «Про вищу освіту» у 2012 р. за участю кафедри сімейної медицини Буковинського державного медичного університету (БДМУ) створено університетський Навчально-практичний центр (НПЦ) ПМСД БДМУ на базі АЗПСМ с. Коровія Глибоцького району Чернівецької області, у 2013 р. – НПЦ ПМСД БДМУ – у с. Бояни Новоселицького району (фото 1). У лютому 2015 р. відкрито ще один НПЦ ПМСД БДМУ на базі Сторожинецького центру ПМСД.

НПЦ ПМСД БДМУ оснащені типовим обладнанням згідно з вимогами МОЗ України і мають наступні структурні компоненти: навчальна кімната, реєстратура, долікарський кабінет, кабінети завідувача та сімейних лікарів, оглядовий кабінет, маніпуляційна, лабораторія, фізіотерапевтичний кабінет, масажний кабінет, кабінет функціональної діагностики, палата денного стаціонару, допоміжні кабінети, стоматологічний кабінет, аптечний пункт.

Основними напрямками роботи НПЦ ПМСД є:

а) навчальний – підвищення рівня знань лікарів-інтернів, сімейних лікарів, студентів з питань загальної практики–сімей-

Фото. 3–4. Навчальний процес в умовах навчально-практичних центрів ПМСД БДМУ

ної медицини згідно з існуючими вітчизняними та світовими стандартами (при цьому враховують кваліфікаційну характеристику лікаря загальної практики–сімейного лікаря з позиції компетентнісного підходу, об'єм медичних компетенцій і забезпечення маршрутів пацієнта лікарем загальної практики–сімейним лікарем при різних клінічних станах та захворюваннях);

б) консультативно-лікувальний – участь у створенні єдиного алгоритму надання невідкладної допомоги, лікування та реабілітації населення в межах компетенції сімейного лікаря, впровадження сучасних лікувально-діагностичних та реабілітаційних стандартів (професори і доценти кафедри сімейної медицини здійснюють заплановані консультативно-лікувальні виїзди в НПЦ ПМСД БДМУ – фото 2);

в) науково-дослідний – участь в організації та проведенні досліджень, спрямованих на вивчення актуальних питань сімейної медицини (у т.ч. лікарі-інтерни під час написання науково-дослідних робіт обстежують пацієнтів, які звертаються за медичною допомогою до НПЦ ПМСД БДМУ);

г) організаційний – аналіз існуючих форм звітності, підготовка інформаційних матеріалів та пропозицій, проведення організаційних заходів для удосконалення допомоги населенню за принципом загальної практики–сімейної медицини;

д) інтеграційний – налагодження співпраці з фаховими асоціаціями, які працюють у напрямку сімейної медицини.

Пріоритетною функцією НПЦ ПМСД є відпрацювання лікарями-інтернами, студентами 6-го курсу практичних навичок обстеження пацієнтів та алгоритмів надання ПМСД в умовах сільської місцевості; формування знань і вмінь щодо диспансеризації населення; проведення експертизи тимчасової втрати працездатності та відбір осіб з метою санаторно-курортного лікування; організація та проведення санітарно-освітньої роботи серед населення; ведення та заповнення первинної медичної документації, яка є в амбулаторії загальної практики–сімейної медицини (фото 3–4).

Коллективом кафедри сімейної медицини розроблено тематичний план практичної підготовки лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика–сімейна медицина» на заочному циклі. Затверджений перелік та обсяг практичних навичок в інтернатурі з урахуванням «Наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідних для подальшої роботи на посадах лікарів «Загальної практики–сімейної медицини», що дозволяє підвищити рівень практичної підготовки майбутніх лікарів та передбачає поліпшення контролю якості знань на всіх етапах підготовки інтернів і спеціалістів з урахуванням потреб практичної медицини.

У НПЦ ПМСД БДМУ в 2014 р. ініційовано проведення майстер-класів з офтальмології для лікарів та медичних сестер первинної ланки (фото 5–7).

Своєчасна діагностика та лікування хвороб ока, знання перебігу різноманітних захворювань органа зору як в осіб дитячого, так і похилого віку, є важливим питанням у підготовці сімейного лікаря. Згідно з «Примірною таблицею матеріально-технічного оснащення Центру ПМСД та його підрозділів» (Наказ МОЗ України № 1150 від 27.12.2013 р.) сімейний лікар має можливість проводити офтальмоскопію очного дна за допомогою портативного отоофтальмоскопа, однак дана практична навичка потребує удосконалення. Тому кафедра сімейної медицини за участю кафедри офтальмології БДМУ організували проведення майстер-класів з офтальмоскопії в умовах НПЦ ПМСД БДМУ, під час яких сімейні лікарі мали нагоду ознайомитися з сучасними принципами діагностики найактуальнішої офтальмологічної патології (глаукоми, катаракти, очних ускладнень цукрового діабету, гіпертонічної хвороби тощо), визначити гостроту зору, виміряти внутрішньоочний тиск, оглянути очне дно шляхом офтальмоскопії (при цьому кожен сімейний лікар використовував портативний офтальмоскоп своєї амбулаторії).

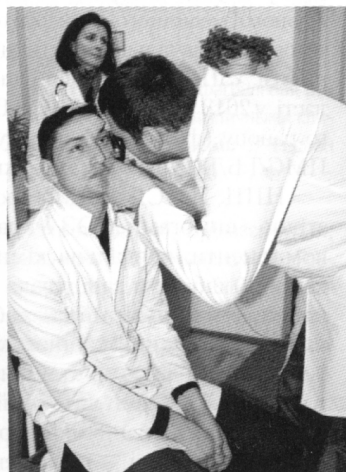
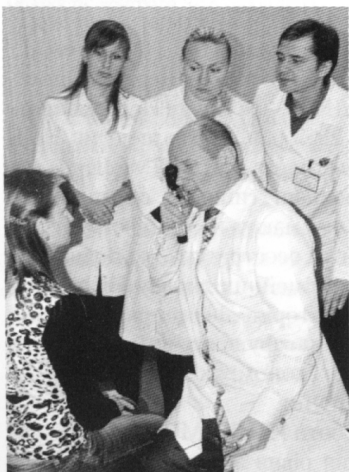

Фото. 5–7. Майстер-класи з офтальмоскопії в умовах НПЦ ПМСД БДМУ

Проведення майстер-класу дозволило наблизити процес вивчення офтальмології до потреб практичної роботи сімейних лікарів і буде здійснюватися в подальшому відповідно до визначених проблемних питань та компетенцій (зокрема, у 2015 р. заплановано проведення майстер-класів з отоскопії, проведення серцево-легеневої реанімації тощо). Кафедра сімейної медицини і надалі координуватиме роботу НПЦ ПМСД БДМУ при здійсненні навчально-виховного, лікувального, науково-дослідного процесів з використанням нових форм і методів навчання, досягнень медичної науки і практики охорони здоров'я.

Досвід роботи НПЦ ПМСД засвідчив доцільність його створення, високу ефективність проведення навчального процесу для студентів, лікарів-інтернів (у т.ч. на заочному циклі навчання), клінічних ординаторів, лікарів-слухачів за фахом

Роль университетских учебно-практических центров первичной медико-санитарной помощи в подготовке семейных врачей на додипломном и последипломном образовательных этапах

Т.Н. Бойчук, Л.П. Сидорчук, И.В. Геруш, С.В. Билецкий, О.А. Петринич, С.И. Иващук, Т.В. Казанцева, Л.В. Мельничук, Л.В. Никифор, А.А. Соколенко, Л.Г. Крикливец, И.Г. Флюндра, М.М. Кучурян

В статье изложены результаты организации и функционирования учебно-практических центров первичной медико-санитарной помощи Буковинского государственного медицинского университета и их роль в додипломной и последипломной подготовке семейных врачей.
Ключевые слова: семейная медицина, семейный врач, учебно-практические центры первичной медико-санитарной помощи.

«Загальна практика–сімейна медицина», сімейних лікарів практичної ланки охорони здоров'я. Відкриття НПЦ ПМСД на базі зразкових АЗПСМ також сприяє позитивному світогляду майбутніх та практикуючих сімейних лікарів до сімейної медицини та зростанню мотивації до навчання.

ВИСНОВКИ

Підготовка лікарів загальної практики–сімейної медицини на додипломному та післядипломному етапах із залученням НПЦ ПМСД в умовах практичної діяльності сімейного лікаря у сільській місцевості є достатньо ефективною щодо забезпечення безперервної професійної підготовки медичних працівників первинної ланки, сприяє формуванню правильної уяви студентів і лікарів-інтернів про майбутню роботу та підвищує їхню мотивацію до навчання.

The role of university's educational-practical centers of primary health care for family doctors training on undergraduate and postgraduate educational levels

T.M. Boychuk, L.P. Sydorchuk, I.V. Gerush, S.V. Biletskyy, O.A. Petrynych, S.I. Ivashchuk, T.V. Kazantseva, L.V. Melnychuk, L.V. Nykyfor, A.A. Sokolenko, L.G. Kryklivez, I.G. Flyundra, M.M. Kuchurian

The article highlights the results of the organization and functioning of educational-practical centers of primary health care of Bukovina State Medical University and their role in undergraduate and postgraduate training of family physicians.

Key words: family medicine, family doctor, educational-practical centers of primary health care.

Сведения об авторах

Бойчук Тарас Николаевич – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Сидорчук Лариса Петровна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Геруш Игорь Васильевич – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Билецкий Семен Виссарионович – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Петринич Оксана Анатольевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Иващук Сергей Иванович – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Казанцева Татьяна Васильевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Мельничук Лариса Васильевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Никифор Ливия Васильевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Соколенко Алина Андреевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Крикливец Любовь Григорьевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Флюндра Ирина Георгиевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

Кучурян Минодора Мирчевна – Буковинский государственный медицинский университет, 58002, г. Черновцы, Театральная площадь, 2; тел.: (0372) 54-73-13

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Матюха Л.Ф. Науково обґрунтовані підходи до кваліфікаційної характеристики лікаря загальної практики-сімейного лікаря з позиції компетентісного підходу / Л.Ф. Матюха,

Н.І. Гойда, В.Г. Слабкий, М.В. Олійник. Методичні рекомендації. – 2010. – 27 с.

2. Модернізація мережі закладів охорони здоров'я, що надають первинну

медичну допомогу: методичні рекомендації. – К., 2012. – 14 с.

3. Успіхи і проблеми викладання сімейної медицини на додипломному етапі: досвід Тернопільського

державного медичного університету / Л.С. Бабінець, І.О. Боровик, Н.Є. Боцюк [та співавт.] // Сімейна медицина. – 2013. – № 4. – С. 28–30.